

Degenerirane perturbacije V

Vito Plahuta

Navodilo:

Obravnavaj lastna stanja dveh delcev s spinom 1/2 in Hamiltonianom:

$$H = J\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 + \frac{g\mu_b}{\hbar}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{B}$$

1. točno,
2. perturbativno v limiti, ko je sklopitev med spini J majhna.

Točni izračun

Najprej pogledamo Hamiltonijan.

Malce poenostavimo ($\gamma = \frac{g\mu_B}{\hbar}B$), pravitako postavimo magnetno polje v z-smer

$$\frac{g\mu_b}{\hbar}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{B} = \gamma S_{1z}$$

Sedaj nas zanima še

$$2\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 = (\mathbf{S}_1 + \mathbf{S}_2)^2 - \mathbf{S}_1^2 - \mathbf{S}_2^2$$

Vemo, da lahko zapišemo $\mathbf{S} = \mathbf{S}_1 + \mathbf{S}_2$ in upoštevamo $\mathbf{S}_i^2 = \hbar^2 S_i (S_i + 1)$ ter vrednosti spinov, dobimo:

$$\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 = \frac{1}{2} \left(S^2 - \frac{3}{2}\hbar^2 \right)$$

Lastna stanja operatorja S^2 so $|l, m\rangle$, lastna stanja \mathbf{S}_1 pa $|s_1, s_2\rangle$, rešujmo v bazi $|s_1, s_2\rangle$:

$$|\uparrow\downarrow\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} (|10\rangle + |01\rangle)$$

$$|\uparrow\uparrow\rangle = |11\rangle$$

$$|\downarrow\uparrow\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}}(|10\rangle - |00\rangle)$$

$$|\downarrow\downarrow\rangle = |1-1\rangle$$

Sedaj izračunajmo še lastne energije - delujmo na funkcije z Hamiltonijanom $H|\psi\rangle = E|\psi\rangle$:

$$H|\uparrow\uparrow\rangle = \left(\frac{1}{4}J\hbar^2 + \frac{1}{2}\gamma\hbar\right)|\uparrow\uparrow\rangle$$

$$H|\downarrow\downarrow\rangle = \left(\frac{1}{4}J\hbar^2 - \frac{1}{2}\gamma\hbar\right)|\downarrow\downarrow\rangle$$

$$H|\uparrow\downarrow\rangle = \left(-\frac{1}{2}J\hbar^2 + \frac{1}{2}\gamma\hbar\right)|\uparrow\downarrow\rangle + \frac{1}{4}J\hbar^2|\downarrow\uparrow\rangle$$

$$H|\downarrow\uparrow\rangle = \left(-\frac{1}{2}J\hbar^2 - \frac{1}{2}\gamma\hbar\right)|\downarrow\uparrow\rangle + \frac{1}{4}J\hbar^2|\uparrow\downarrow\rangle$$

Pri zadnjih dveh je bazna funkcija sestavljena iz linearne kombinacije dveh funkcij, torej bo potrebno še malo računanja, da dobimo vse lastne vrednosti:

$$\begin{vmatrix} \left(-\frac{1}{2}J\hbar^2 + \frac{1}{2}\gamma\hbar\right) - E & \frac{1}{4}J\hbar^2 \\ \frac{1}{4}J\hbar^2 & \left(-\frac{1}{2}J\hbar^2 - \frac{1}{2}\gamma\hbar\right) - E \end{vmatrix} = 0$$

$$E = -\frac{1}{2}J\hbar^2 \pm \sqrt{\left(\frac{1}{4}J\hbar^2\right)^2 + \left(\frac{\gamma\hbar}{2}\right)^2} \sim -\frac{1}{2}J\hbar^2 \pm \frac{1}{2}\gamma\hbar$$

V našem primeru imamo majhen J , zato lahko ustrezno razvijemo po Taylorju (do prvega reda).

Perturbacija

Hamiltonijan lahko zapišemo kot:

$$H = H_0 + \lambda H_1$$

V našem primeru je J majhen, ker perturbacija velja le za majhe motnje bo veljalo $\lambda = J$ in $H_0 = \frac{J\hbar^2}{4}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{B}$ in $H_1 = \mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2$. Najprej pogledamo neperturbiran primer $J = 0$:

Poglejmo energije stanj:

$$H_0 |\uparrow\uparrow\rangle = \gamma \frac{\hbar}{2} |\uparrow\uparrow\rangle$$

$$H_0 |\downarrow\downarrow\rangle = -\gamma \frac{\hbar}{2} |\downarrow\downarrow\rangle$$

$$H_0 |\uparrow\downarrow\rangle = \gamma \frac{\hbar}{2} |\uparrow\downarrow\rangle$$

$$H_0 |\downarrow\uparrow\rangle = -\gamma \frac{\hbar}{2} |\downarrow\uparrow\rangle$$

Vidimo, da bomo 2x uporabili perturbacijo za degenerirana stanja, to so popravki prvega reda:

$$\begin{vmatrix} \langle \uparrow\uparrow | \mathbf{J}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 | \uparrow\uparrow \rangle - E & \langle \uparrow\uparrow | \mathbf{J}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 | \uparrow\downarrow \rangle \\ \langle \uparrow\downarrow | \mathbf{J}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 | \uparrow\uparrow \rangle & \langle \uparrow\downarrow | \mathbf{J}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 | \uparrow\downarrow \rangle - E \end{vmatrix} = 0$$

$$\begin{vmatrix} \left(\frac{1}{4}J\hbar^2 + \frac{1}{2}\gamma\hbar\right) - E & 0 \\ 0 & \left(-\frac{1}{2}J\hbar^2 + \frac{1}{2}\gamma\hbar\right) - E \end{vmatrix} = 0$$

Še za drugi dve stanji:

$$\begin{vmatrix} \langle \downarrow\downarrow | \mathbf{J}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 | \downarrow\downarrow \rangle - E & \langle \downarrow\downarrow | \mathbf{J}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 | \downarrow\uparrow \rangle \\ \langle \downarrow\uparrow | \mathbf{J}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 | \downarrow\downarrow \rangle & \langle \downarrow\uparrow | \mathbf{J}\mathbf{S}_1 \cdot \mathbf{S}_2 | \downarrow\uparrow \rangle - E \end{vmatrix} = 0$$

$$\begin{vmatrix} \left(\frac{1}{4}J\hbar^2 - \frac{1}{2}\gamma\hbar\right) - E & 0 \\ 0 & \left(-\frac{1}{2}J\hbar^2 - \frac{1}{2}\gamma\hbar\right) - E \end{vmatrix} = 0$$

Zaradi ortonormiranosti nam ostanejo le diagonalni elementi, primerjava s točnimi izračuni energije se ujema.